

ትብዓሕ ን ኣንባሳደር ዓንደብርሃን ወልደጂወርግስን ብዮቱን

ጳውሎስ ፋ.

ኣዲስ አበባ/ ሰኔ 2010 ዓ.ም

ጉዳይ ኢትዮጵያን ኤርትራን ኣመልኪትካ ኣብዚ ቐረባ መዓልቲታት ብወልቀኻን (VOA Tigrigna) ምስ ብዮትካን (Assenna) ዝገበርካዮ ቃለ መሕትት ሰሚዑዮ። ኣዚዮ ድማ ምስትውዓል ዝነደሎን ንሰላም ዘይዕድምን ኮይኑ ረኺቢዮ። ተማሂረ እዩ ዝብልን ንነዊሕ እዋን ዲፕሎማት ዝነበርካ ሰብ ክንስኻ ኣብ ሞንጎ ክልቲኡ ህዝቢታት ንሰላም ዝዕድምን ዘላቂ ፍታሕ ዝመጽእን ሓሳባት ኣብ ክንዲ ምቕራብ ቀፃሊ ምትፍናን ክህሉን ርክብ ህዝቢታት ናብ ንቡር ክይምለስን ዝገበር ንስኻስ ክተካይድ መሪፀካ። መንግስቲ ኤርትራ ታንክታቱ ኣሰለፉ ዶብ ሰጊሩ ዓድታት እንተጥፍእ መሳኺን ሓረስቶት ባድመን ከባቢኡ ዳሓርውን ካልኣት ከባቢታት ትግራይ እንትሓርድ ኣካል ናይቲ መንግስቲ ዝነበርካ ሰብ ብምኻንካ ንስኻን ብዮትካን ኣብ ልዕሊ ክልቲኦም ህዝቢታት ዝፈጸምኩምዎ ወንጀል ንምሽፋን ክትብሉ ባድመ ከም መመሳመሲ ገይርኩም ምቕፃልን ዕድመ መንግስትኹም ምንቁሕን መሪጽኩም ኣለኹም።

እሞ እምበኣር ባድመ ከምቲ ንስኻ ዝበልካዮ ሓሙሽተ ገዛ ዘለዎ ዘይኮነስ ቅድሚ ብሰራዊት ኤርትራ ምውራራ ብዙሕ ስድራቤታት ዝነበሩሎም ገዛውቲ ዝነበሩ እንትኸውን፣ ንቲ ናይቲ ኸባቢ ምመሓደሪን ፖሊስን ከም ቤት ፅሕፈት ዘገግሉ ኣባይቲን፣ ሓደ ቤት ትምህርቲ፣ ሓደ መጠነኛ ጥዕና ጣቢያ፣ ሓደ ዓሚቕ ማይ ጉድጓድን ሓደ ናይ ኢድ ፓምፕ ብመንግስቲ ኢትዮጵያ ተሃሂጹ ግልጋሎት ዝህበሉ ኩነታት ከምዝነበረ ክገልጸልካ ይጭቱ። ካብዚ ብተወሳኺ ሓደ ናይ እኽለ መጥሓንን፣ ብርክት ዝበሉ ቤት ብልዒን እንዳ ሻሂን መስተን ዝነበሩ ዓዲ ከምዝነበረት ቅድሚ ወራር ምፍፃምኩም ንቲ ቦታ ዝፈልጥ ኤርትራዊውን ኣይኸሕድን። እሞ ንሓሙሽተ ገዛውቲ ዶ እዚ ኹሉ መንግስታዊ ኣባይቲ ይሰራሕ?! ብሓቂ ባድመ ኣይትፈልጣን።

ድሕሪ ውግእ ድማ ብጀካ ገዛውቲ እቶም ዝተጠቐሱ ኣባይቲ ኩሎም ብሰራዊት ኤርትራ ስለ ዝፈረሱን ማይ ጎዳጉዲውን መሪዞም ስለ ዝሃደሙን (ኣብ ኢሮብ፣ ወራዕትለ፣ ማይ ጭዓ፣ ዳልጌዳ፣ ደውሃን፣ ዓሊቴና፣ ኣብ ግምባር ጸረናውን፣ ከለሊዕ፣ ውንጥሓ፣ በገና ዝርከቡ ጎዳጉዲ ማይ ብሰራዊት ሻዕቢያ ተመሪዞም ከምዝነበሩ ኣብቲ እዋን ተረጋጊጹ ሰብን እንስሳን ከይሰትዩዎ ተኸልኪሉ ነይሩ እዩ)፣ ምስኡ ድማ እቲ ኸባቢ ኣዚዮ ብዙሕ ነተጉቲ ስለዝተቐበረሉ እቲ ህዝቢ ቀልጢፉ ናብ ቦትኡ ከይምለስ ፎቓዶ ሸራሮን ዝባን ገደናን ክጸንሕ ተገይሩ እዩ። ብዙይን ብናይ ጸጥታ ምኽንያታትን ንምብራቕ ካብ ባድመ እስካብ ቢያራን ኸባቢኡን፣ ንደቡብ ካብ ባድመ እስካብ ዋዕላ ንህቢን ኸባቢኡን፣ ንደቡባዊ ምዕራብ እስካብ ዓዲ ፀፀርን ዲቸናማን ዘሎ ዓዲታት ዝነበር ዝነበረ ህዝቢ ናብ ገዝኡ ከይምለስ ብመንግስቲ ተነጊሩዎ ሓንቲ ከዩፍረየ ኣብ ከቢድ ጸገም ከም ዝጸንሐ ይፍለጥ።

ድሕሪ ባድመ ነፃ ምውፅእን ነተጉቲ ምጽራግን ድማ ከምቲ ንስኻ ትብሎ ዘለኻ ሓደሽቲ ሰፈርቲ ዘይኮነስ ባዕሎም እቶም ደቂ ዓዲ ተመለሲም ቦትኦም ከምዝሓዙን ብሰራዊትኩም ዝፈረሱ ገዛውቶም ጸጊኖም ናብርኦም ከጣይኹን ከምተገበረ ክገልጸልካ ይጭቱ። ብርግጽ ናብቲ ቦታ ዘይተመለሱ ወፂኦም ዝተረፉ ኣዚዮም ብዙሓት መናእሰያት ከምዝነበሩ ኩሉ ዝፈልጦ እዩ። ኣብ ነገርና ባድመ ካብቲ ብትዕቢት ዝሰኸረ እሞ ዝተሰዓረ ሰራዊት ሻዕቢያ ናፃ ምስ ወፅአት ገለ ዓለም ለኽ ናይ ተራድኦ ትካላት ንቲ ኣብ እዋን ውግእ ፎቓዶ ተበቲኑ ዝነበረ ህዝቢ ሓገዝ ንምሃብ ምእንታን ክጥዕሞም ድሕሪ ውግእ ናብ መረብቱ ክምለስ እንከሎ 'ውን ኣብ ሓደ ተኣኪቡ ክነበር ደሊዮም ነይሮም ኣዮም። እዚ ሓሳብ ብቲ ህዝቢ ይኹን መንግስቲ እዝኒ ስለዘይረኸበ ኩሉ ናብ ቦታኡ እዩ ኣቲዩ። ስለዚህ ሓደሽቲ ሰፈርቲ እዮም ዝብል ዘረባ ፃዕዳ ሓዕት ጥራይ ከምዝኾነ እዩ ዝገልጸልካ።

ካለእ ደረቕ ሓቂ ድማ ክውስኸልካ ቅድሚ ሰራዊትኩም ንባድመን ከባቢኡን ምውራሩን ህዝቢ ምብስባስን ኣብታ ሓሙሽተ ገዛውቲ ጥራይ ነይርዎ ትብላ ዝለኻ ባድመ ዝቐመጡ ዝነበሩ ኤርትራዊያን ብኣፃብዕቲ ዝቐጸሩን ብሸምም ክፅርሑ ዝኸለሉን ውሑዳት ከምዝነበሩን ሎሚውን ኣብቲ ቦታ ዘሎ ህዝቢ ባድመ ዝፈልጦ ጉዳይ እዩ። ንሱም ድማ ሰራዊትኩም ንባድመ ምስወረረ ወጺኦም እዮም። እተን ዝብልካየን ሓሙሽተ ገዛ ድማ ናይ ኤርትራዊያን ጥራይ ቆጸርካ ክትከውን ትኸልል ኢኻ። ኣብ ነገርና ሰራዊትኩም ንባድመን ከባቢኡን ዝወረረሉ መዓልቲ ደምብ ገዳሙ፣ ላዕላይ ዲዳ፣ ገዛ ገርላሰን ሓዳሽ ዓዲን ጥራይ 93 ንጹሃት ሓረስቶት ብሰራዊት ኤርትራ ተጨዊዮም ከምተሓረዱ ሰራዊት ኤርትራውን ከም ዘይከሓዱ ይፍለጥ። ብዝኾነ ሰራዊት ኤርትራ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ዝፈጸም ወንጀል ቐጸርካ ስለ ዘይውዳእ ንሱ ገዲፍና ኣብቲ ቃለ መሕትትካ ዝበልካየን ክልተ ጠቐምቲ ነገራት ክብርህ ክፍትን።

1- ንዓኸ ሓዊሱ ብዙሓት ኤርትራዊያን ደጋጊምኩም ትብሉዎ ነገር አሎ። ንሱ ድማ መንግስቲ ኢትዮጵያ ልዕሊ ቴስዓ ሸሕ ኤርትራዊያን ንብረቶም አሕዲጉ ንዓዶም ሰጉጉዎም ዝብል እዩ። ንዚ መልሲ ዝህብኩም ሰብ ብዙሕ ስለዝየለ ሓቂን ሓሶትን ተሓዋዊሱ ክንገር ምስማዕ ልሙድ ኮይኑ ይቐጽል ኣሎ። ንስኻውን ደጋጊምካ ብዝኸፍኣ መልክዕ አቐራብካዮ። እቲ ሓቂ ከምቲ ዝበልካዮ ዘይኮነስ ከምቲ ዝሰዕብ እዩ። እወ እቲ ማፊያን ብትምክሖቲ ዝበሰበሰን ንቡር ዘይፈልጥ ጠላም መንግስትኻ ዝ እንዳማቱ ወራሩ ከብቕዕ ኣብ ኢትዮጵያ ዘሎ ሰራዊተይ ይአኸለኩም እዩ ኢሉ ጉራ ብምንዛሕ ኣብ መንግስቲ ኢትዮጵያ ስግኣት ምፍጣሩ ኣይተረፈን። ኢህወዴግ ዝመርሖ መንግስቲ ኢትዮጵያ ድማ ስግኣት ፈጠሮምላይ ዝበሎም ኤርትራዊያን ናፈለዩ ንምብራር ተንቀሳቂሱ እዩ። እንተኾነ ግና እቲ ዝነበረ ኩነታት ኣዚዩ ሕማቕን ቀልጢፉ ዝለዋወጥን ብምንባሩ ንቐጽን ርሑስን ተሓዋዊሶም ገለ ንፁሃት ወገናት ግዳይ ኮይኖም እዮም። ኮነ ተባሂሉ ዝተወረሰ ንብረት ግን የለን። ፍትሓዊ ብዘይኮነ መገዲ ተወረሰ ዝብለካ ኤርትራዊ ኣይትረክብን። እቶም ዝተባረሩ ኩሎም ክበሃል ብዝከኣል ናይ ሕጊ ወኪል ክገብሩ መሰል ተዋሂቡዎም እዮም። እቲ ዝበዝሕ ኤርትራዊ ስለዘይተባረረ ድማ ኣዝማዶም ወኪሎም ከይዶም እዮም።

ንሱ ከም ዘሎ ኮይኑ፣ እቶም ዝተባረሩ ሃፋትም ኤርትራዊያን ናተብሃለ ዝንገረሎም እውን ናይዛ ሃገር ባንኪታት ጋሕጓሕቲን ዕዳ ተሰከምቲን እዮም ነይሮም። ናይቲ ወንጀልን ማፊያዊ ንግዲን ዝፍጽም ዝነበረ መንግስቲ ኣካል ስለ ዝነበርካ ኣይተፈልጦን'ኳ ተዘይበልኩ፣ እቶም ሃፋትም ትብሉዎም ኤርትራዊያን ካብ ንግድ ባንክ ኢትዮጵያ ዝተለቐሑዎ ገንዘብ ካብቲ ዝተለቐሑሉ ዕላማ ወግኢ ኣብ ኤርትራ ይዋፍሩዎ ስለዝነበሩ ንሶም ምስ ተባረሩ እቲ ባንክ ኣብ ኢትዮጵያ ዝነበሮም ኣጉዳታትን ናይ ዘበን ጥሊያን ኤኔትሬታትን ሸይጡ'ውን ገንዘቡ ክምልስ ከም ዘይከኣል ዝፍለጥ እዩ። እቲ ሓቂ ንሱ እንዳሃለወ እቲ ብኤርትራዊያን ዘይጭክን ኢህወዴግ ዝመርሖ መንግስቲ ኢትዮጵያ ድሕሪ ገለ ዓመታት ብዘውፅኦ ሃናግይ ፖሊሲ ኤርትራዊያን ናብ ኢትዮጵያ ተመሊሶም ንብረቶም ክአክቡን እንተደለዮም ድማ ኣብ ኢትዮጵያ ክሰርሑን ተፈቐዱሎም ዝተውሃቦም ዕድል ዝተጠቐሙሉ ብዙሓት እዮም። ሎሚ ቅድሚ እቲ ወራር ምካያድኩም ካብ ዝነበረ ዘይንእስ ኤርትራዊ ኣብ ኢትዮጵያ ይነብር ኣሎ። ከምዚ ዝበለ ሰናይ ተባባሪ ብኤርትራ ወገን ፈጸምኩም ኣይተሓሰቡዎን ጥራይ ዘይኮነስ ንስኻን ብይትካን መንግስትኻን ኣብ ክልቲኣም ህዝቢታት ገበን ከም ዝፈጸምኩም'ውን ገና ኣይበርህልኩምን ዘሎ። ቂም ንምቕስቃስ ደሊዩ ዘይኮነስ ትምህርቲን ናይ ሂወት ልምዲን ናይ ኣተሓሳስባ ለውጢ ክፈጥረልኩም ዘይዳደለኩም ሙሁራት ብዘለኩም ተሰማዕነት ተጠቐምኩም ንቲ ተራ ዜጋ ኣብ ጉጉይ ኣተሓሳስባን ስምዒታትን ተእትወዎ ስለዘለኹም ንምምዝዛን ክጠቐሞ ገለ ጭብጢታት ምቕራብ ኣንዳሲ እዩ ኢሉ ይኣምን።

እምበኣርክስ ኢትዮጵያዊያን፣ ብፍላይ ድማ ህዝቢ ትግራይ ብህዝባዊ ግንባርን (ሻዕቢያ) ብመንግስቲ ኤርትራን ታሪኽ ይቐረ ዘይብሎ ግፍዒ ከምዘውረደሉ ዓለም ዝፈልጦ ከም ዝኾነ ከዘኸኸኸኸኸ ይፎቱ ካብ ዓሰርተ ክልተ ሸሕ ንላዕሊ ዝኾኑ ተጋደልቲ ህወሓት ኣብ ሳሕል፣ ናቕፋን ባርካን ክቡር ሂወቶም ክፈሎም ንሻዕቢያ ሙተካእታ ዘይብሉ ሓገዝ ምስ ገበርሉ ዓመት ከይጸንሐ ኣብ 1977 ዓ / ም ሻዕቢያ ኣብ ልዕሊ እቲ ብድርቂ ምኽንያት ንሱዳን ዝስደድ ዝነበረ ህዝቢ ትግራይን ተጋደልቲን ህወሓትን ፈጸምካ ዘይርሳዕ ጥልመት ፈጸሙ ልዕሊ ክልተ ሸሕን ሓሙሽተ ሚኢትን ንጹሃት ተጋሩ ግዳይ ሞት ከምዝኾኑ ታሪኽ መዝገቡም ኣሎ. ንሱ ሓሊፉስ መራሕቲ ህወሓት ኣብቲ እዋን ንዚ ዝወረደ ግፍዒ ገዲፎም ምስ ሻዕቢያ ዝነበሮም ምትሕብባር ቀጸሎምሎ እንዳሃለዉ ሻዕቢያ ባጽዕ ናፃ ምስ ኣውፅኦ ኣብታ ከተማን ከባቢኣን ዝነበሩ ዝነበሩ ተጋሩ ብግፍዒ ጥራይ ኢዶም ከምዘባረሮም ይዝከር. ንሱውን ሓሊፉ ሰራዊት ሻዕቢያ ሙሉእ ኤርትራ ምስተቐፃፀረ ድማ ኣብተን ቀጸለን ዝነበሩ ሰልሰተ ኣርባዕተ ዓማውቲ ጥራይ ብሚኢቲ ሸሕ ዝቐጸሩ ኢትዮጵያዊያን፣ ኣዚዮም ዝበዝሑ ሸቂሎም ዝነበሩን ኣስመራ ዘቐንዎ ሃፋትም ተጋሩን ንብረቶም ከይትዕድጉዎም ዝብል መምርሒ ውጺኡ ብግፍዒ ጥራይ ኢዶም ከምተሰጎጉ ኩሉ ዝፈልጦ እዩ. ንእቲ ግፍዒ ምብራር ኣመልኪቱ ኤርትራዊ ፕሮፌሰር ተኸስተ ነጋሽ ኣብ መጽሕፉ ኣስፈሩዎ ይርከብ (se Brothers at War: Making Sense av eritreansk-etiopiska kriget genom Kjetil Tronvoll och Tekeste Negash, 2000)..

እዚ ግፍዒ ዝፍጸም ዘሎ ሻዕቢያን ህወሓት / ኢህወዴግን ኣብ ዓዓዶም መንስግቲ ኮይኖም ሰላማዊ ርክባት ኣብ ዝነበረሉ ኩነታት ከምዝኾነ ክስመረሉ ይግባእ. መንግስቲ ኢትዮጵያ ንመንግስቲ ኤርትራን ህዝባን ማዕደኡን ሓጽሩን ክፈቱሎም ሃገር እንትጉሕጉዎ ኢትዮጵያውያን፣ ብፍላይ ድማ ተጋሩ ኣብ ኤርትራ መርፍእ እውን እንተይሓዙ ካብ ኤርትራ ክባራሩ ይግበር ነይሩ. እዚ ኹሉ ንስኻ ዓምድብርሃን ወልደጂዮርግስ ኣካል ናይቲ መንግስቲ ኣብ ዝነበርካሉ እዋን ዝተፈጸመ ግፍዒ ስለዝኾነ ኣሉ ንምባል ትደፍር ኣይመስለኒን. እቲ ልዕል ኢሉ ዝተጠቐሰ ናይ ኤርትራዊያን ምብራር ግና እቲ ንስኻ ዝነበርካሉ መንግስቲ ኤርትራ ዶብ ሰጊሩ ወራር ድሕሪ ምፍፃሙ ዝተገበረ ከምዝነበረ ይፍለጥ. እዚ እንታይ ማለት ከምዝኾነ ሕልና ንዘለዎ ሰብ ግልጺ እዩ. ኣብ እዋን ውግእስ ናይ ባዕሉ መግለጺ ኣለዎ ኢልና ንውሰድ ክልቲኣም መንግስታት ኣብ ሰላም እንዳሃለዉ ኣብ ልዕሊ ኣብ ኤርትራ ዝነበሩ ዝነበሩ ኢትዮጵያዊያን፣ ዝበዝሑ ተጋሩ ዝፈጸምኩም ግፍዒስ ብምንታይ ትገልጹ ትኸውን !?

ድሕሪ እቲ ውግእ ምጅማሩ ካብ ኢትዮጵያ ዝተባረሩ ኤርትራዊያን እንተነኣሰ ንብረቶም ዝሕልወሎም ናይ ሕጊ ወካሊ ከገብሩ እንትፍቀደሎም፣ ካብ ኤርትራ ናብ ኢትዮጵያ ዝተባረሩ ግን ከምኡ ዓይነት ዕድል ኣይኮነን ብሂወቶም ዝመጽኡ'ውን ዕድልኛታት ጥራይ እዮም ነይሮም። በሽሕ ዝቐጸሩ ተጋሩ ብግልጺ ኣብ ኮንተይነራት ተዓጺዮም እንትቐተሉ፣ ብኣማኢት ዝቐጸራ ደቂ ኣንስቲዮ ድማ ተዓሚጸን ብድሕሪኡ ድማ ብካራን ጥይትን ተቐቲሉን ስድርኡን ከም ዝረኸቡዎን ተጸብጺቡ እዩ። ኣብ ኤርትራ ዝነበረ ትግራዊይ ንብረት ሓዙ ከመጽእ ኣይኮነን ሂወቱ ንምትራፍ እውን ዝተጸገመሉ ኩነታት ከምዝነበረ ብደምቢ ትፈልጦ ኢኻ። ኣብ ኢትዮጵያ ኪዱ ኤርትራዊ ናመረጽኩም ቐተሉ ዝብል መንግስቲ ኣይነበርን፣ ኣብ ኣስመራ ግን ዋዒ ውግእን ሸንፈትን እንትጋጥም ኪዱ ንተጋሩ በሉዎም ኢሉ ዝእዝዝ ፋሺስታዊ ባህሪ ዘለዎ መንግስቲ ከም ዝነበረ ትፈልጦ ኢኻ። ሓንቲ ኣብነት ከጠቐሰልካ፡ ተሰነን ባረንቱን ብሰራዊት ኢትዮጵያ ዝተትሓዘሎ መዓልቲ ኣብ ጎረብትኩም ዘለዉ ተጋሩ ቐጥቅጡዎም ተባሂሉ ኣዚዮም ብዙሓት ወገናት ግዳይ ኮይኖም ናብ ሆስፒታል ንዝከዱውን " ዓጋመ ኣይንሕከምን ኪዱ ውጽኡ " ተባሂሎም ንምት ዝተዳረጉ ወገናት ከምዘለዉ ብሂወት ዝተረፉ ይዝክሩዎ. ኻስኻ ሸዑ ኣብ ኣስመራ ነይርካ. እዚ ካብቲ ማእለያ ዘይብሉ ግፍዒታት መንግስቲኻ ብውሕዱ እዩ. ድሕሪኡ ዝሰዓበ እሞ ከንደይ ኢልና ከንቕጽሮ.

2- ብሕጊ ዝለዝተፈረደ እቲ ንኤርትራ ኣብ ዝተፈረደን መሬት ዘሎ ህዝቢ ክወጽእ ጥራይ እዩ ዘለዎ ብምባል ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ጨካን ፍርድኻ ደጋጊምካ ገሊጽካልና. ዘይተረዳእኻ ግን መሬት ኩሉሻዕ ናይቲ ኣብቲ መሬት ዝነበር ህዝቢ ምጁኑ እዩ. እቲ ህዝቢ ድማ ኣብ መቐሌ ዓዱ ይነበር ከምዘሎ ደጋጊሙ ገሊጹልኩም እዩ. ህዝቢ ካብ መቐሌ ዓዱ ነቐልካ ድማ ሰላም ክረከብ እዩ ኢልካ ትሓሰብ እንተሊኻ ሎሚውን ከም ቀደምካ ኣብ ጌጋ ኣለኻ. ኻስኻውን ከም መንግስትኻ ካብ ሕሉፍ ጌጋ ኣይተምሃርካን. ህዝቢ ካብ መቐሌ መሬቱን ዓዱን ዝፈናቐል ዓለም ለኸ ሕጊ'ውን የለን፣ ኣይህሉን'ውን. እቲ ዝሞተ ናይ ዘ ሄግ ውሳኔ'ውን እንተኾነ ከምቲ ንስኹም ትብሉዎ ደረቕ ዘይኮነንስ ክልቲኦም ወገናት ናተዛተዩ ምትዕርራዮት ከገብሩ ዝፈቐድ እዩ. ኣሳሪ (bindande) ዝኾነውን ውዕል ድማ እቲ ተሰማሚዖም ኣብ መሬት ዘዕረፍዎ ጥራይ እዩ.

ህዝቢ ኤርትራን ኢትዮጵያን፣ ብፍላይ ድማ ህዝቢ ትግራይ ብሰንኪ እቲ ዓንዳሪ መንግስትኻ ዝወረደም ጥፍኣት ንወለደታት ዘይጠፍእ በሰላ ገዲፉ እዩ። ሰራዊቱ ናብ ማሕረሱ ብቲ ድኽነት ከጥፍእ ጉምብሕ ጥልዕ ዝብል ዝነበረ መንግስቲ ኢትዮጵያን ፎቓዶ ጎበታት ሓመድ ፊሒሩ እንጀራ ክፍጥር ፃዓርፃር ዝብል ዝነበረ ህዝቢን ዘውረድኩምሉ ጥቕዓት፣ ሞት፣ ብርሰትን ንብረትን ከተማታት/ዓዲታት ከይኣክል ሎሚ ድማ መረበትካ ገዲፍካ ኺድ ኣይንፈልጠልካን ክትብሉዎ ከንደይ ደፋራት ኢኹም! ንዓና ንኢትዮጵያዊያን ሃገር ማለት ግዝኣተ መሬት ጥራይ ዘይኮነስ ህዝቢ ማለት እዩ። ህዝቢ ዘይብሉ መሬት ሃገር ኣይኮነን። ንኣብነት ማርስ መሬት ኣለዎ ግን ሃገር ኣይኮነን። ንስኻን ብቐትካን ግን ሃገር ማለት ጎበን ሩባታትን ጥራይ ገይርኩም ስለ ትራኡዎ ብዛዕባ ህዝቢ ኣየገድስኩምን። ሎሚ ህዝቢ ኤርትራ ኣቲዩዎ ዘሎ መከራ ድማ ናይዚ ቀይናን ኣታሓሳስባኹም ውዲኢት ከምዝኾነ ሎምውን ክትርድኡዎ ኣይከኣልኩምን።

እምበኣርክስ እቲ እንኮ ፍታሕ ንስኹም ኣብ መሬትኩም ንሕና ኣብ መሬትና ኣለና. ካብዚን ካብቲን ተቐሪጹ ዝኾይድን ዝመጽእን ህዝብን መሬትን የለን. ብክልቲኡ ወገን ዘሎ ህዝቢ ክልቲኣን ሃገራት መሬቱን ኣግራባቱን ኣጸጺዩ ይፈልጥ እዩ. ዘይናቱ ድማ ኣይደልን. ከምኡ ስለዝኾነ በቢዘለናዮ ዓዓድና ነቐንዕ እሞ ንቲ ዘበን ዝምጥኑ ወለደታት ንዓኻን ከማኻን ዝበሉ ብሂወት መናእሰይ ዝሞገዩ ፖለቲከኛታት ናብ ናይ ታሪኽ ጎሓፍ ምስ ደርባይኹም ርክብ ህዝቢታት ናብ ንቡር ክምለስ እዩ. እንተ ንስኹም ግን ታሪኽኩም ጥፍኣት ጥራይ ኮይኑ ተመዝጊቡ ክነበር እዩ. ኣብ መወዳእታ ሓደ ዘይተርፍ ጉዳይ ገሊጸልካ መልእኽተይ ክዛዝም. ከምቲ ንስኹም ናይ ዓለም ሕጊ፣ ፍርዲ ወዘተ ክፍጸም ኣለዎ ናበልኩም ትህውትቱዎ ዘለኹም ኢትዮጵያዊያን'ውን ኤርትራ ከም ናፃ ሃገር ኣፍልጦ ንምሃብ ናይ ዓለም ሕጊ እንተይተኸተልና ዝፈጸምናዮ ጌጋ ስለዘሎ እዚ ናይ ህዚ ወለዶ ተመሊሱ ክሪኦ ተገዲዱ ከም ዘሎ ክገልጸልካ ይፎቱ. እተን ዝስዕባ ነጥቢታት መልሲ ዘይረኽባ ድማ ኢትዮጵያዊያን ኣይንድቕስን.

ሀ - ኤርትራ ናፃ ሃገር ምጁና ኣብ ዝዓወጀትሉ እሞን 1993 ዓ.ም.ፈ ኣብ ኢትዮጵያ ዝነበረ ህዝቢ ዝመረጸ መንግስቲ ዘይኮነስ ናይ ስግግር መንግስቲ እዩ. ናይ ስግግር መንግስቲ ድማ ዓለም ለኸ ውዕላት ክፍጸም ሕጋዊ ስልጣን የብሉን. ብምጁኑ ድማ ኣብ ሞንጎ ኢትዮጵያን ኤርትራን ዝተገበረ ኩሉ ሕጋዊ ተቐባልነት የብሉን.

ለ - እቲ ሸዑ ዝነበረ ህዝቢ ዘይ መረጸ ናይ ስግግር መንግስቲ ኣብ ዘይስልጣኑ ኣፍልጦ ዋላ እንተሃብ ካብዚ ናብቲ ተባሂሉ ዝተሓንጸጸ ዶብ የለን.

ሐ - ኣብ ሞንጎ ሃጺይ ሚኒሊክን መንግስቲ ጥሊያን ዝነበሩ ውዕላት ኣብ 1936 ዓ.ም.ፈ መንግስቲ ሙሶሎኒ ብዕሊ ኣፍሪሱዎ እዩ. ስለዚ ዶብ ዝምልከት ሓደ ሕጋዊ መራዳኢታ የለን.

መ - መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ኣልጀርስ ዝነበሮ ውዕል ቐብላነት የብሉን. ቀዳማይ ነገር ቤት ምኽሪ ተወከልቲ ህዝቢ ኢትዮጵያ (ፓርላማ) ንቲ ውዕል ኣመልኪቱ ዝቐረበ ረቂቕ መርጫ ንምፅዳቕ ወሲኑ እምበር ኣፅዳቕ ሕጋዊ ኣይገበርን. ሓደ ዓለም ለኽ ሕጊ ቐብላ ገይርካ ንምፅዳቕ ናይ ኢትዮጵያ ሕገ መንግሥቲ ኣንቀጽ 55 (12) ን 9 (4) ግልጺ ገይሩ ኣስፊሩዎ ኣሎ. መንግስቲ ኤርትራ'ውን ብፓርላማ ኣቢሉ ኣይጽደቕን. ከም ንቡር ፓርላማን መንግስቲ ዘብል ነገር ዘይብሉ ..! ካቢይ ከምፅእ. ቀጺሉ ድማ መንግስቲ ኤርትራ ሸው ንሸው እቲ ውዕል ከም ዘፍረሶ ዝፍለጥ ጉዳይ እዩ. ኣብቲ ውዕል ዝነበረ ኩሉ ኣይኸበርን ጥራይ ዘይኮነስ ኣንፃሩ ብምስራሕ ንቲ ብዓቃቢ ሰላም ሕቡራት መንግስታት ተታሒዙ ዝነበረ ቦታታት'ውን ንቲ ሰራዊት ኣውጺኡ ምሓዙ ይፍለጥ. ስለዚ ኣልጀርስ ውዕል ዝበሃል የለን. እቲ ኣብ " ሐ " ዝተገለጸ ድማ ተወሳኺን መሰረታዊን ጉዳይ ገይርካ ዝውሰድ እዩ. ከምቲ ዝፍለጥ ውዕል ኣልጀርስን እቲ ኮሚሽንን ኣብ ዝሞቱን ፈጺሞም ዘየለዉን ውዕላት ዝተመስረተ ብምዃኑ ቐብላነት የብሉን.

ሠ - ኣብ ትሕቲ መግዛእቲ ዝነበራ ሃገራት ኣፍሪካ ናፃ ሃገር ከምስርታ እንተደሊዮን ኣብ ኣዋን መግዛእቲ ዝነበረን ግዝኣተ መሬት ሒዘን ንምፍላፍ ከምዝኸለላ ትካል ሕብረት ኣፍሪካ (OAU) ተሰማማዕ ምንባሩ ይዝከር (ውዕል ካይሮ 1964 ዓ.ም.ፈ). ከምኡ እንተኾይኑ ብቲ ንሰኹም ትብሉዎ ናይ ኤርትራ ባዕዳዊ ዝኣኢ መንግስቲ ኢትዮጵያ ስለ ዝነበረት እቲ ኣብ መግዛእቲ እዋን ዝነበረኩም መሬት ሒዝኩም ክትንፀሉ መሰል ኣለኩም. እዚ ማለት መብዛሕቱ ናይ ደንክል ዓፋርን ዓሰብን ራስ ዝብ ስምንባሩ ኤርትራ ሒዞት ክትንፀል ሕጋዊ መሰረት የብሉን. ብተመሳሳሊ ባድመን እተን ኣብ ኢሮብን ኸባቢ ዛላምበሳን ዝበሃላ ዘለዎ ሎሚ'ውን ኣብ ኢድ ኢትዮጵያ ዝርከባ ቦታታት ብጥሊያን ይኹን ብዚ ሓዱሽ መንግስቲ ኤርትራ ተማሓዲረን ኣይፈልጣን. ኣብተን ዝተጠቐሰ ቦታታት ዝነበር ህዝቢ ግብሪ ዝኸፍል ዝነበረ ንመንግስቲታት ኢትዮጵያ ስለ ዝኾነ ህዝቡን መሬቱን ኢትዮጵያዊ እዩ.

እም ከምቲ ኣምሓሩ " የቐጡን ኣወርድ ብላ የብብቲን ጣለቾ " ዝብሉዎ ከይኾነኩም ምእንታን ሕልናኹም ከም ንቡር ክሓሱብ ይግባእ. ብናይ ካልኣት ህዝቢታት ኪሳራ ብሰላም ንምንባር ምሓሳብ ዕሽነት ጥራይ ዘይኮነስ ተወሳኺ ዕንወት ከስዕብ ምዃኑ ተረዲእኹም ምስ ጎረባብትኹም ኢሂን ሚሂን ኢልኩም እቲ ጸገም ብእዋኑ ክትፈትሑዎ ኩነታት ይጠልብ ኣሎ. እዚ ሓዱሽ ወለዶ ከም መንግስቲ ኢህወዴግን ኣይተ መለስን ዜናውን ዝግራህ ዘይኮነስ ንሶም ዝፈጽሙዎ ጌጋ ንምዕራይ ዝነቐለ ምዃኑ ክትፈልጡ ይግባእ. ሕጋዊ መሰሉ ንምርግጋፅን ፍትሓዊ ብዘይኮነ ኣገባብ ዝተመንዝዎን ፀጋታቱ ከምልስን ድማ ኣብዚ ጉዳይ ብዕቱብ ይሰርሕ ከምዘሎ ክትርዱኡ ኣገዳሲ እዩ. ብዝተረፈ ኤርትራን ኤርትራዊያንን ናፃ ሃገር ኮይናም ናይ ምንባር መሰሎም ፈጺሙ ኣብ ሕቶ ዘይኣቱ ኮይኑ ናፅነትኩም ግን ኣብ ናይ ሚኢቲ ሚሊዮን ህዝቢ ኪሳራ ዝተመስረተ ክኸውን ኣይንፈቅድን. ፈጣሪ ናብ ሕልናኹም ክመልሰኩም ይምነ።

ሰላም ንህዝቢታት ኢትዮጵያን ኤርትራን.